

2024-07-15

Till
Lagrådet
lagradet@dom.se

Angående lagrådsremissen Tryggare hem för barn

Psykologförbundet tillskriver härmed Lagrådet med anledning av remissen Tryggare hem för barn och förslaget 4.4. *Bättre möjligheter att hämta in sakkunnigutlåtande i svårbedömda fall* (s.23–32) om att domstolen ska kunna inhämta ett sakkunnigutlåtande från en legitimerad psykolog för att bedöma barnets situation.

Förbundet yrkar på att Lagrådet i sitt yttrande till regeringen framför att, i linje med utredningens förslag, kompetenskravet på den som ger sakkunnigutlåtande ska vara legitimerad psykolog med specialistutbildning. Skälet är att regeringen saknar grund för att överpröva utredningen angående kravet på specialistkompetens. Om det innebär hinder att ställa formella krav på specialistkompetens då utbildningen inte är offentligt reglerad, bör Lagrådet även framföra att regeringen ska driva på en process för att reglera psykologers specialistutbildning (i stället för att sänka kompetenskraven).

Förslag 4.4 i lagrådsremissen bygger i huvudsak på förslag 9.4.6 i betänkandet SOU 2022:71 (s.329–337) från *Utredningen om vikten av trygghet och kontinuitet för barn i utsatta situationer*. En avgörande skillnad rör emellertid vilka särskilda krav som ska ställas på den legitimerade psykolog som kan ge sakkunnigutlåtande. I betänkandet anger utredningen att den som tar fram utlåtandet ska vara legitimerad psykolog och specialiserad inom klinisk barn- och ungdomspsykologi (s.334). Detta var också något Psykologförbundet tillströkte i sitt remissyttrande (se bilaga till denna skrivelse) även om vi såg att också andra specialistkompetenser skulle kunna komma i fråga.

Skälet till Psykologförbundets starka ställningstagande för att psykologen som avger sakkunnigutlåtande ska ha specialistkompetens handlar uteslutande om barnets säkerhet och arbetsuppgiftens komplexitet. Att på ett adekvat och rättssäkert sätt avge sakkunnigutlåtande i den situation som beskrivs (i mål eller ärende om vårdnad, boende eller umgänge) är en utomordentligt svår uppgift som kräver specifika kunskaper och erfarenheter om barns specifika behov i en vårdnadstvist. Vi menar också att samhället har

en skyldighet att kunna garantera att psykologen har rätt kompetens att bedöma det enskilda barnets behov i dessa fall.

I förslaget i lagrådsremissen väljer dock regeringen att sänka kompetenskraven till legitimerad psykolog med klinisk erfarenhet inom barn- och ungdomspsykologi (s.30). Men regeringen bygger inte detta på något underlag eller egen analys av vilken kompetens arbetsuppgiften som sakkunnig egentligen kräver. Det regeringen lutar sig mot är bedömningen att samhället inte bör ställa krav på viss specialistkompetens hos den sakkunnige psykologen då specialistutbildningen inte är offentligt reglerad. Regeringen hänvisar också till Psykologförbundet remissyttrande och ger sken av att vi skulle anse att rätt klinisk erfarenhet är tillräckliga krav på den sakkunnige, vilket alltså är felaktigt.

Enligt Psykologförbundet är det djupt otillfredsställande att regeringen på det här sättet överprövar två tunga expertinstanser som utredningen och förbundet utan saklig grund i själva kompetensfrågan. Regeringen har rimligen svårt att bedöma vilka effekter de lägre ställda kompetenskraven på sakkunniga psykologer kan få på rättssäkerheten för barnen i fråga. Om problemet endast är att specialistutbildningen inte är offentligt reglerad – så borde den självklara lösningen för regeringen vara att reglera utbildningen, åtminstone vad gäller den eller de specialiteter som är aktuella för den här lagrådsremissen.

Här bör även nämnas att det i dag generellt sett finns en mycket stark behovsstyrd efterfrågan på specialiserad psykologisk kompetens med klinisk inriktning. Exempelvis har antalet specialistpsykologtjänster med specifika specialistbefattningar ökat markant i vården under senaste åren. Det blir också allt vanligare att kunskapsstöd – vårdprogram, riktlinjer och rekommendationer – pekar ut insatser som bör eller ska utföras av psykologer med fördjupad kompetens inom ett visst område.

Ju fler befattningar och arbetsuppgifter som kräver specialistkompetenta psykologer det växer fram i olika verksamheter, desto större blir samhällets behov av nationellt fastställda kompetenskrav och lärandemål för specialistutbildningen. Detta är också ett av skälen till att Socialdepartementet förra året tillsatte den så kallade Behörighetsutredningen (S 2023:10), som bland annat har i uppdrag att se över psykologernas specialistordning och behovet av reglering. Utredningen ska presentera sitt slutbetänkande för regeringen senast den 31 maj 2025. Psykologförbundet har stor förhoppning om att utredningen ska landa i förslag som innebär att staten börjar reglera åtminstone de mest givna kliniska specialitetsinriktningarna, varav klinisk barn- och ungdomspsykologi är en.

Med vänliga hälsningar

Kristina Taylor
Ordförande

Ulrika Edwinsson
Förbundsdirektör